

Ilustrirani **Slovenec**

Čelo IV

Tedenska priloga »Slovenca« (št. 170) z dne 29. VII. 1928

Štev. 31

Iz Triglavskega pogorja: pogled z Delega polja na Triglav
z Vodnikovo kočjo na Velem polju v ospredju.

(Foto J. Skerlep.)

Spomenik bivšemu preds. Združenih držav, W. Wilsonu

so odkrili pred kratkim v Pragi. S tem je hotel češki narod izraziti svojo hvaležnost velikemu zagovorniku malih narodov med svetovno vojno, zlasti bi se ga morali s hvaležnostjo spominjati tudi Jugoslovani.

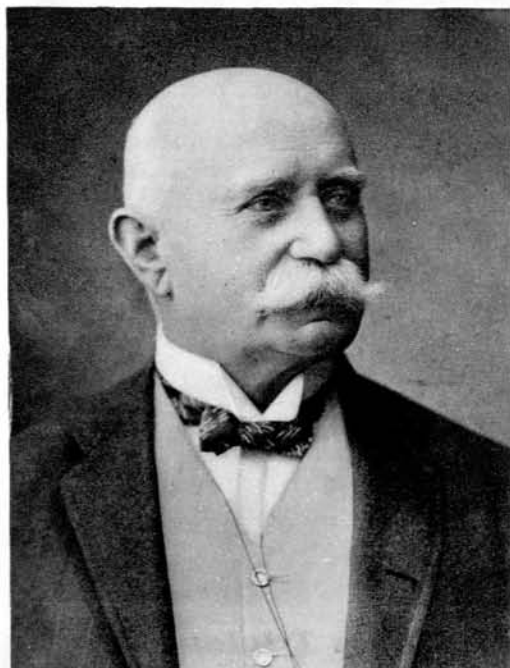
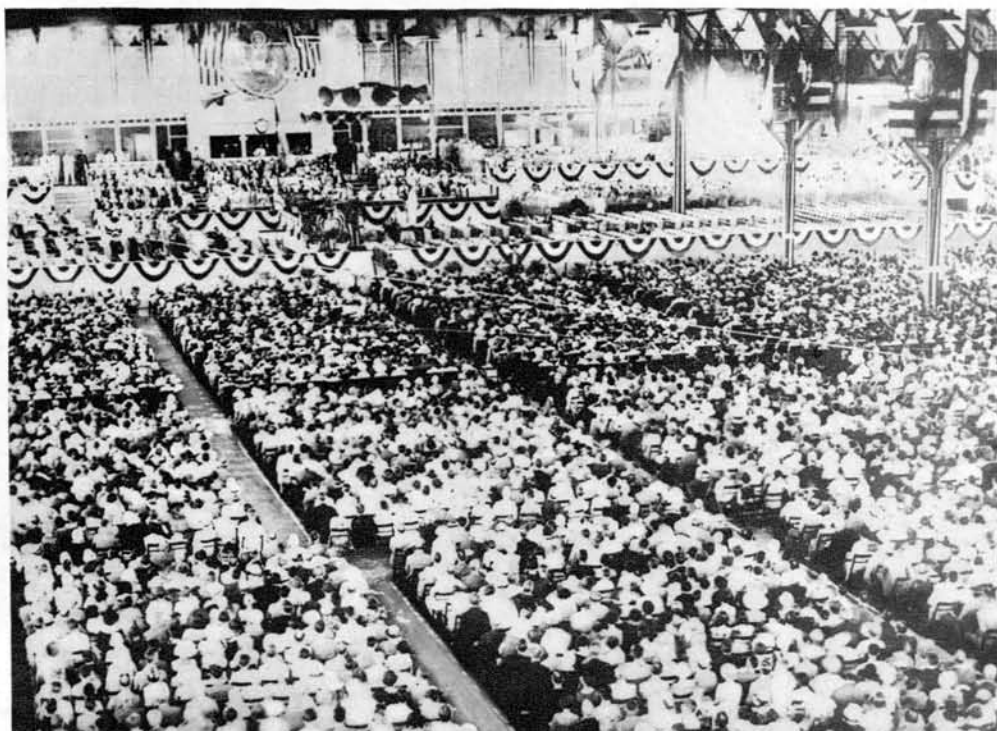

Giovanni Giolitti

eden najznamenitejših italijanskih politikov in velik nasprotnik fašizma, ki je dne 17. t. m. umrl, star 85 let.

K predsedniškim volitvam

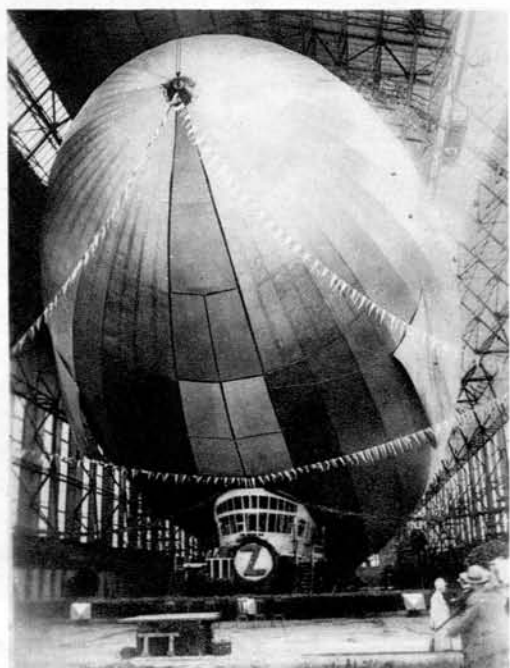
v Združenih državah. Amerika je že vsa sredi volivnega vrvenja in boj med demokrati in republikanci za predsednika Združenih držav je že v polnem teku. Nedavno se je vršil veliki kongres demokratske stranke, ki je končno veljavno določil predsedniškega kandidata stranke. Delegati so se soglasno izrekli za guvernerja Smitha in jako verjetno je, da bo to pot potolkel republikanec. Naša slika nam kaže pogled na zbrane demokratske delegate v ogromni strankini dvorani v Houstonu (Texas) ob priliki nominiranja kandidata. Zanimivo je — kar je razvidno tudi že s slike — da je večina delegatov oblečena sportno, dočim pride Evropec k takim prilikam navadno v svečani obleki.

Novi nemški Zeppelin

Parkrat smo že poročali, da grade Nemci nov, ogromen zrakoplov, ki prekaša po svoji velikosti, tehniški dovršenosti in opremljenosti vse, kar se je doseglo doslej na tem polju. Dne 9. t. m. je bil novi zračni velikan gotov in »krščen«. Svečanost je izvršila Zeppelinova hčerka, grofica Brandenstein-Zeppelin, ki ga je krstila na ime »Grof Zeppelin«, govoril je ob tej priliki tudi vodja tovarne za zrakoplove v Friedrichshafnu, dr. H. Eckener, pravi ustvaritelj zrakoplovov in dolgoletni sodelavec grofa Zeppelina.

Leva slika: Grof Ferdinand Zeppelin, oče modernega nemškega zrakoplovstva. Krst novega zrakoplova je bil združen s proslavo 90 letnice njegovega rojstva († 1917).

Z velikega slovenskega tabora v Žalcu 15. tm.

V nedeljo, dne 15. t. m. je praznovala Savinjska dolina v Žalcu 700-letnico lavantinske škofije, 60 letnico prvega žalskega tabora in 10 letnico drugega žalskega tabora. Zbralo se je do 10.000 glav slovenskega ljudstva s svojimi voditelji na čelu, da proslavi čim slovesnejše te obletnice. Ker je pa liberalno časopisje ravno v istem času najgrše napadalo voditelja slov. naroda, dr. Korošca, se je izpremenil veličastni tabor v glasen in ogorčen protest proti podli pisavi časopisja SDS in SKS, ki skuša očividno tudi v Sloveniji uvesti politične metode P. Račića. Tisočglava množica je ob tej priliki navdušeno prisegla zvestobo navzočemu dr. Korošču, »Slov. ljudski stranki« in naši državi.

Slika v krogu kaže dr. Korošca na govorniškem odru, zgornja slika pogled na del taborjanov med Koroščevim govorom, slika na levi pa pogled s predsedniške tribune na del taborjanov. — Vse slike je posnel fotograf Fr. Kunšek iz Celja.

Slike k Slovenskemu biografskemu leksikonu

Jakil Andrej
(1858—1926), industrijalec.

Jelačin Ivan ml.
(* 1886), trgovec in industrijalec.

Jobst Anton
(* 1894), glasbenik in skladatelj.

Pogled na zadnji konec Vrata

s triglavsko severno steno. Pod to steno se vije pot „Cez prag“ na Triglav.

Na levi:

Pogled z Malega Triglava

na Staničevo kočo, Rjavino in Triglavski dom na Kredarici.

Spodaj v krogu:

Na poti s Kredarice

na Mali Triglav.

Zadeva Trebušnika

(Odprto pismo uredniku.)

Za letošnje poletje smo hoteli objaviti serijo slik, ki bi pokazala kraje, ki jih je videl in prehodil Trebušnik — kateri Slovenec ga ne pozna — na svoji poti na Triglav. Zato priliko smo se obrnili na njegovega avtorja, g. prof. Mlakarja, naj nam napiše par vrst o svojem znamenitem junaku. Prejeli smo naslednji ljubeznivi odgovor:

Bodite veseli, gospod urednik, da ste me glede »Trebušnika« vprašali pismeno. Ako bi bili storili to ustno, bi morda prišla oba pred — sodnika.

Zakaj?

Zato!

G. urednik, ali ne veste, da je prišel stari Ali pred kadijo, ker ga je njegov najboljši prijatelj Juzuf vprašal, koliko je dal za kozo, ki jo je gnal s semnja? Za to samo na sebi popolnoma nedolžno vprašanje je namreč Ali Juzufa tako pretepel, da ga je šel njegov »najboljši prijatelj« tožiti. Modri kadi je pa Alija oprostil; kajti Juzuf je bil že devetindevetdeseti, ki ga je prašal po kupni ceni rogate živalice, ki jo je v potu svojega obraza vlekel za seboj na motvozu.

In Vi, g. urednik, ste najmanj devetstodevetindevetdeseti, ki me je vprašal, kaj je s »Trebušnikom«...

Koliko sem imel samo na šolskih izletih prestat zaradi »Trebušnika«. Ko sem med vožnjo zopet in zopet iznova pojasnil vso zadevo, se je prav vselej pokazala kaka kodrolasa glavica med durmi in zopet sem moral slišati: »Ali je bil Trebušnik zaresen?« Torej, g. urednik, sedaj izjavljam slovesno in zadnjič, da »Trebušnik« ni bil »zaresen«. Pokojni Anton Kržišnik, po domače »Mulej«, posestnik, gostilničar, trgovec s konji, kobilami in žrebeti, in bivši večletni župan, stanujoč v Zirovnici pod Stolom, ni imel z mojim »Trebušnikom« drugega skupno, kakor domovino, težo in postavo. Moj »Trebušnik« je otrok, ali, če hočete, izrodek moje domišljije.

Iz Celovca so mi poslali nekaj slik iz Triglavskega pogorja s prošnjo, naj opišem v koledarju pot na Triglav. Da bi popis ne bil dolgočasen in pust, sem popisal pot v obliki izmišljene ture. Za spremljevalce sem si izbral velikega debelega moža, ki sem mu dal ime »Trebušnik«, priprostega, malo neumnega, ki sem ga krstil za Grgo, in jezično Ivanko. Značaj tega nagajivega dekletca sem si pa res izposodil od ene izmed svojih učenk, vsaj kar se tiče nagajivosti in jezičnosti.

Gospodom v Celovcu je spis ugajal, in naročili so profesorju Koželju, naj poda »Trebušnika« v »podobi«, kakor sem ga jaz v »besedi«. Jaz sicer nisem našel nikake podobnosti med »Trebušnikovo« sliko in žirovničkim Mulejem. Drugi so pa drugače sodili, oziroma gledali in to celo njegovi najožji znanci.

V Zirovnici pri »Gašperci« so pili likof, Mulej, ker je dobro kupil, drugi pa, ker so dobro prodali. Pa ti vzame Žgubež, tisti ki me je nekoč tam pod Valvazorjevo kočo najprej tikal, potem vikal, nazadnje pa onikal, koledar v roko in vzklikne: »Glej Mulej, ta Trebušnik si pa ti.«

In od tistega dne je dobil Mulej novi priimek »Trebušnikov stric«, na katerega je bil jako ponosen, in ki bi mu bil skoraj pomagal do častnega mesta v skupščini. Kamorkoli je prišel pod svojih kupčijah, povsod so ga izpraševali, če je on tisti »Trebušnik«, ki se je tako zredil v Aljaževem stolpu, da so ga komaj ven dobili. Mulej je odločno odklanjal to čast, pa mu ni nič pomagalo. Celo v Istri so otroci za njim letali in ga veselo pozdravljali s »Trebušnikom«. Slednjič se je udal v svojo usodo in — trebušnati priimek. »Mundus vult decipi, ergo decipiat« — svet hoče biti goljufan, torej naj ga goljufam; nekako tako si je mislil pokojni Mulej, seveda v slovenskem prevodu, in začel nastopati kot koledarjev Trebušnik. Da mu pa ni bilo treba lagati glede Triglava, je šel nekaj let pozneje res gor. Tisti, ki so potem prišli za njim na Kredarico, so morali živeti ob svojem, ker je Mulej s svojo obilno, vedno lačno in žejno dijaško družbo vso zalogo jedil in pijače pospravil — prav tako, kakor »Trebušnik« v koledarju.

Na podoben način kakor Triglav sem popisal tudi »novo železnico« iz Celovca v Trst in del slovanskega juga, potem je pa »Trebušnik« ostal doma za pečjo. Marsikdo me je že spodbujal naj pošljem Trebušnika še kam na potovanje, toda zdi se mi, da Mohorjanom po vojski taka hrana več ne prija. Okusi se pač izpreminjajo. Rafael je včasih slovel kot velik umetnik: v očeh naše moderne je pa le fotograf...

Tako je torej z zadevo »Trebušnik« Prosim Vas pa g. urednik, da mi je več ne omenite, saj poznate poučno zgodbo o Juzufu in Aliju, o kozji in kadiji...

Z odkrito željo, da si ne postaneva sovražnika

Vas pozdravlja vdani
Janko Mlakar.

Pogled na Veliki in Mali Triglav izpod Vernerja

pod sedlom med obema triglavskima vrhovoma je videti Aleksandrov dom.

Na levi: na vrhu Triglava pri Aljaževem stolpu. — Na desni: planina Uskovnica pred prihodom v bohinjko Srednjo vas. — (Vse te slike je posnel g. Janko Skerlep.)

Pogled 3 Vel. Triglava

na Mali Triglav in Draške Vrhove.

Na desni:

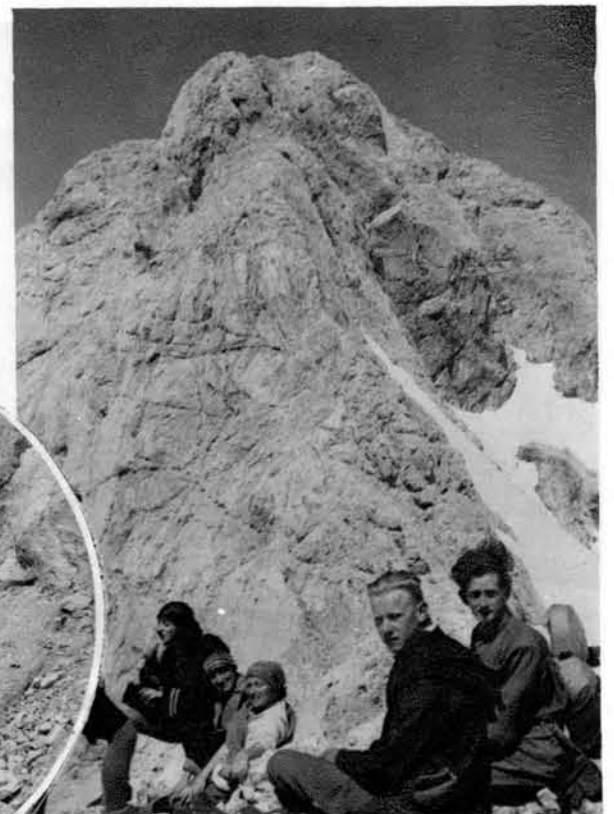
Pogled 3 Malega Triglava

na Veliki Triglav.

Spodaj v krogu:

S pota od Vodnikovove koče

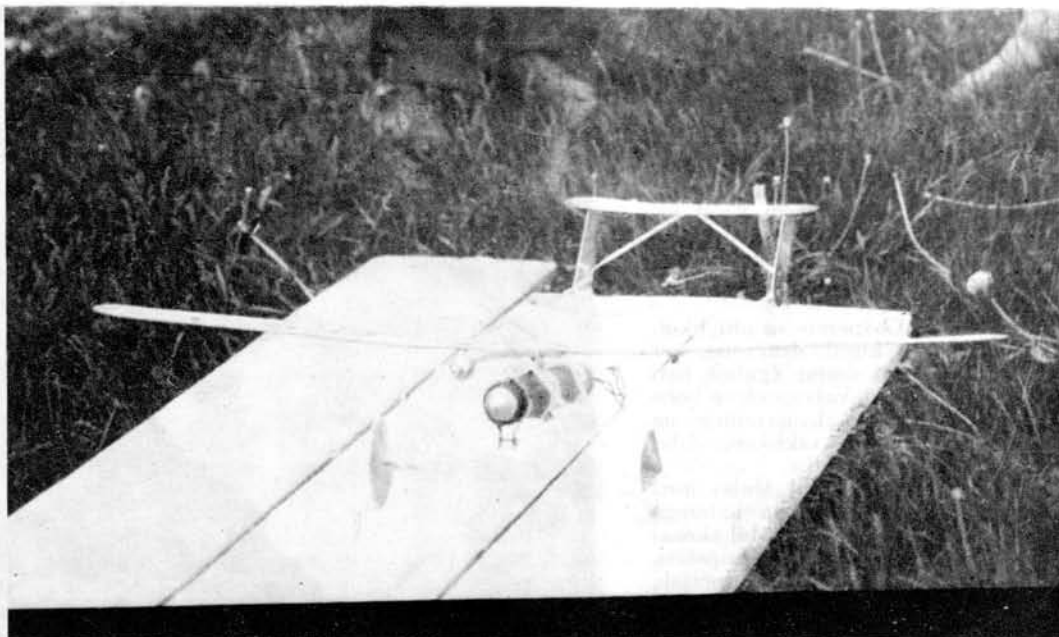
proti Uskovnici pod Tošcem.

Brezmotorno ali raketno letalo

Pozornost letalskih tehnikov vsega sveta je obrnjena zadnje tedne na Nemčijo, kjer je presenetil ing. Fritz v. Opel strmečo javnost z novico, da je izumil brezmotorni ali raketni avtomobil, ki dosega nezaslišano hitrost. Prvi tozadevni poizkusi so se izvrstno obnesli. Ni tu mesto za to, da bi podrobno opisovali ta izum, temveč omenimo le to, da pri novem brezmotornem avtu, kar pove že ime samo, ni treba motorja, ampak ga ženejo naprej posebne rakete, ki se užigajo druga za drugo ter mu dajejo vprav pekleno brzino.

Ze nekaj dni nato so se pojavile nadaljnje kombinacije, ki so prerokovale brezmotorni ali raketni aeroplan in bujna fantazija je že prerokovala polete na luno in še dlje. Medtem, ko je delovala drugod še fantazija, je pa na Dunaju prišel mlad kandidat ing. Zlatko Bisail že

Model Bisailovega brezmotornega letala R.F.M. I.

(Hitrost 150 km na uro.)

Model Bisailovega brezmotornega letala R.F.M. II.

pred startom.

Candid. ing. Zlatko Bisail

iz Gorice, konstruktor brezmotornega letala.

s tozadevnimi poizkusi ter demonstriral pred izbranimi strokovnjaki poizkus raketnega letala. Vsi dunajski listi so obširno poročali o uspehih poizkusih »dunajskega konstruktorja Aurelija Bisaila«, toda nobeden ni omenil, da je mladi nadarjeni tehnik »naše gore list«. Doma je namreč z Goriškega in vnet član dunajskega »Slovenskega krožka«, kjer deluje tudi pri pevskem zboru. Bisail je duša zrakoplovnega oddelka na dunajski tehniki in vsi profesorji stavijo v našega nadarjenega rojaka še velike nade, dočim gledajo Francozi še jako skeptično na njegov »fantastični izum«.

Vsekakor brezmotorno letalo ni več nobena nemška posebnost, temveč imamo zaznamovati že celo Slovenci na tem polju veleznanimive poizkuse, ki vzbujajo velike upe. Prijatelj našega lista se je potrudil, da je dobil tozadevne slike, ki jih danes objavljamo in za katere se mu najlepše zahvaljujemo.

Model Bisailovega brezmotornega letala R.F.M. II.

tik no startu

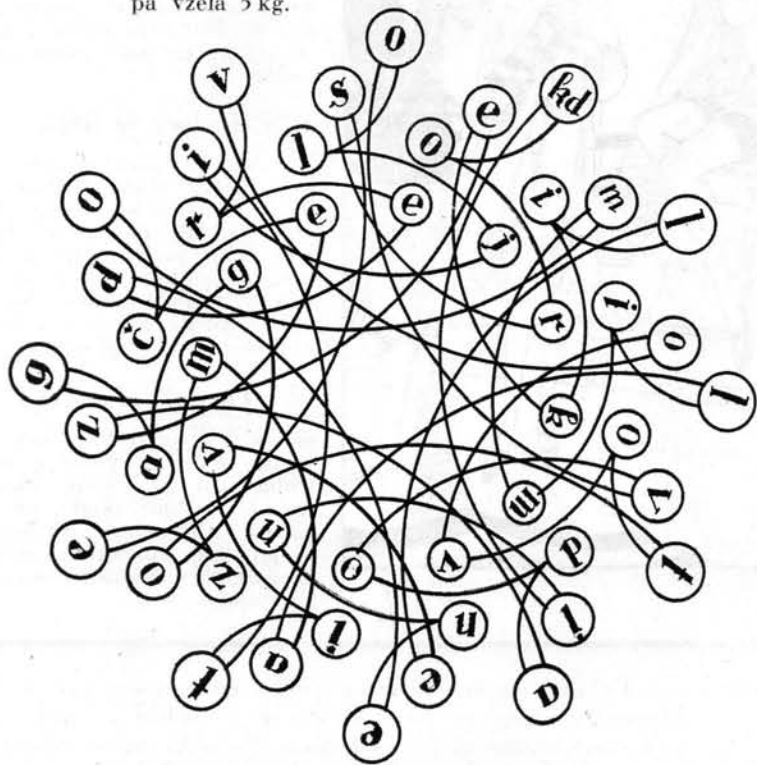
Anton Kržišnik

l. 1925, umrli posestnik, gostilničar in dolgoletni župan v Žirovnici na Gorenjskem, ki ga je popisal Mlakar v svojem znanem »Trebušniku«. Tehtal je 148 kg, njegova trodnevna tura na Triglav l. 1908. mu je pa vzela 5 kg.

H gradnji dijaškega konvikta „Martinišče“ v Murski Soboti:

delavci in dijaki gasijo apno. »Martinišče« bo ogromnega pomena za našo Slovensko krajino, ker bo omogočalo mnogim sinovom tamošnjega revnega ljudstva študiranje.

Zvezda

Ako začneš na pravem mestu in po redu nadaljuješ, dobiš znan pregovor in tekmuješ lahko za nagradi, ki sta:

1. About, Kralj gora; 2. Šuklje, Iz mojih spominov.

Rešitev uganke v št. 29:

1. Kolo ima narobe verigo.
2. Kolo je brez krmilja.
3. Motor drči nazaj.
4. Policaj nima kape.
5. Policaj ima sabljo na desni.
6. Solnce sije, moški ima pa dežnik odprt.
7. Brivski salon ima naslov: Velemesarija.
8. Mesarija ima naslov: Brivski salon.
9. Tramvaj ima drsalec narobe.
10. Pasji kontumac in — prosti psi!

vseh 271.

Pravilnih rešitev je prispelo 271, izžrebani pa ste bili za I. nagrado Cilka Lavre iz Slovenjgradca in za II. nagrado Anka Holz, poštna uradnica v Belgradu.

Sergej Minclov:

Car Berendej.

(Povest iz sibirskega pragozda.)

IV. POGLAVJE.

Po izdatnem zajtrku so odkorakali k sanem. Konji so že stali napreženi in bili s kopiti po snegu. Čim so prišli potniki ven, so začuli besno lajanje! Domača pasja zalega je podivjala, besno je naskakovala tujca, se drla na vse grlo, kar pogoltnili bi bili pritepenca, če bi bili mogli. Kučum in Polkan sta se stisnila k sanem, naježila dlako, preteče kazala zobe. Strah ju je bilo gledati. Od kraja bi človek lahko mislil, da sta se odnekod priklatili neznani, divji zverini!

Dedovi hlapci so odpodili domače pse. Potniki so se poslovili in sedli. Grigorij je vzel oba psa v svoje sani: vtaknil ju je na dno, da sta počenila med njegove in poslovdjeve noge.

— Koliko verst moramo prevoziti danes do prihodnje postaje? — je vprašal Vedenej Savič starega gospodarja.

— Kakih šestdeset se jih računa pri nas... — mu je ta odgovoril: — a natančno vam ne morem

povedati! Saj ni nihče štel verst tukaj. Poznate menda, kako pravijo ljudje: »Tihon s Tarasom cesto zmeriti hoče, pa se jima veriga razpoči. Tihon reče: Ali ne bova zvezala? — Taras pa: Tudi tako bo držalo!« ... Ko boste nazaj potovali, ne pozabite na nas!

— Saj se bomo ustavili!...

Zažvenketali so kraguljčki z zvončki in sani so smuknile po ulicah. Zopet so se razprostrli od kraja in do konca sveta beli snegovi, se zalesketali kakor debeli biseri. Grigorij je pogledal v nebo. Ni bilo več videti ne konj ne snega, samo zelenkastosinja nebesna globina se je stegovala, kamor je segalo oko. Letel je skozi njo na krilih. Srce se mu je ustavljalo od te višave, od sreče, da je postal prost kakor ptič, ker so se izgubile vse zapreke in meje!...

V. poglavje.

Na tretji dan potovanja se je Grigorij naveščeval voziti se poleg Vedeneja Saviča, pa ga je preprosil, naj mu dovoli sesti v druge sani. Nilka je bil pač bolj zanimiv sopotnik. Če si je kdo pozelel pravljičico ali bi bil rad pel, vselej so poklicali Nilko.

Grigorij je k njemu prestopil in vzel s seboj tudi oba psa. Prenosišče so zapustili ob prvem svitu.

Naš modni kotichek

Na ladji.

Če se odpravimo na dolga potovanja z ladjo, je zelo važno, kako se opremimo z obleko, da se bomo dobro počutili. Seveda si ne bomo napravljali obleke, ki bi bila porabna samo za ladjo, marveč obleke, ki jih moremo tudi drugače nositi.

Glavni komed naše ladijske opreme je kostim za krov v svoji »klasični« obliki: Temnomodra jopica z dvema vrstama zlatih gumbov in moškim ovratnikom; krilo belo ali še boljše žolto-belo, plisirano. Na glavi čepica Pullmann temnomodre barve.

Bluza ni potrebna, ker je krilo narejeno na životek in ima spredaj plastron, v kolikor se vidi izpod vrhnje jopice. (Zadnji vzorec na naši sliki.)

Seveda se pa more kostim kombinirati tudi z bluza brez rokavov, ki naj bo enostavna, a vendar izbrana v izvršitvi;

tak kostim moreš kasneje porabiti za sport in druge prilike. (Drugi vzorec.)

Za hladnejše vreme je pa seveda treba na ladji toplejše volnene obleke. Zelo porabne so v ta namen pletenine. Poleg tega je treba nepremočljivega raglana ali širokega plašča in šala. (Predzadnja slika.)

Dalje je potreben pyjama ali pa spalna halja, v kateri moremo priti zjutraj na krov.

Za večerne svrhe mora služiti obleka iz blaga, ki se ne mečka — saj na ladji ne moremo obleke tako paziti in negovati kakor doma. Priporočljive so lahne, krepaste svile s stiliziranimi vzorci (mousseline, chiffon). Ako hočemo, da nam bo obleka služila tudi za popoldne, mora imeti dolge rokave. (Prvi model.)

Slednjič je treba imeti na ladji primerno kopalno opremo, bodisi da je na ladji sami kopališče, bodisi da porabimo za kopanje priliko ko ladja pristane. Naš tretji vzorec nam kaže lahko opremo, sestoječo iz črnih hlače in svitlega zgor-

njega dela v kozaški obleki ter z ozkim pasom. Živopisani frotiercape služi obenem kot kopalna rjuha. Gumijasta čepica je enake barve kakor kopalna obleka. (Tretji vzorec.) Za prenašanje mokre kopalne obleke je treba velike torbe, ki ne sme propuščati vode.

Torvice iz ličja.

Poletna moda je prinesla kot novost ročne torbice iz ličja, ki so zelo cenene, pri tem pa kar se da izvirne. Oblika je podobna listnicam, torej elegantna. Navadno se izbere torbica enake barve kakor obleka, kar je tem lažje, ker so torbice dvobarvne.

Obalni solnčniki

so se zelo priljubili. Ker se jemljejo celo v vodo, je pač treba izbrati ceneno blago, da ni posebne škode, če se pokvari ali raztrga. Najboljši so japonski solnčniki iz oljnega papirja s fantastičnimi slikarji.

Ko so vstajali, so si morali prižgati luč. Čez noč je postalo mnogo topleje. Nebo je bilo sivkasto, medlo, in po njem so narazen lezli beli oblaki kakor razlito mleko po mizi: prinašali so sneg.

Trojki se nista bili niti deset verst daleč od prenočišča — pa se je že sesulo iz vseh oblakov, ko da je kdo zvrnil v nebesih vozove s snegom! Sneg je kar vid jemal: valile so se mehke košate cunjice. Konji so začeli samo korakati. Postalni so popolnoma beli s potniki in sanmi vred.

Voznik se je ozrl na potnika in vprašal Grigorija z Nilko: Kaj pa, gospoda trgovca, saj sta menda nabila puške? — Gledal pa ju je kakor skozi zamet: samo oči mu še ni bil zalepil sneg.

— Sva že, — sta mu odgovorila: — čemu pa naj ti bodo?

— No, saj se že prične kmalu predgozdje, potem pa bomo vozili kakih dvajset verst skozi tajgo. Volkove tam lahko srečamo vidva sta pa še kužke s seboj vzela!

— Kaj zato, da smo vzeli kužke s seboj? — je dejal Gligorij. — Zaradi tega nismo menda bolj v nevarnosti?

— Kaj pa! seveda smo na slabšem. Kuže vedno hudo smrdi, volk ga oddaleč zavoha: ne prenese pasjega vonja.

Grigorij in Nilka sta tipala za puškami. — Pri nas je vse naréd; naj le pridejo.

Peljali so se še kako polovico verste, pa se je zjasnilo: sneg je za spoznanje odnehal, v nebesih so se tu in tam odprla okenca. Potniki so se ocedili, si otresli sneg, ki jim je pokrival obleko in odeje. Voznika sta pritisnila konje.

Kmalu se je prikazalo pred njimi predgozdje: redko pa nizko brezje in jelovje. A za njim v daljavi je prepasovala tajga vso zemljo od vzhoda do zapada. Človek bi mislil, da je poprej spala, zdaj pa je zaslišala ljudsko govorico, se dvignila vsa po snegu zasuta, in uprla v potnike temne oči.

Čim so prišli v predgozdje, je že pokazal voznik z ročajem biča proti bližnjemu panju.

— Volk... — je dejal.

Grigorij in Nilka sta se urno ozrla — res je bil volk, ne pa štor. Sedel je mrhar, ne da bi se ganil, samo gobec je obrnil. Malo naprej sta sedela še dva, drug poleg drugega.

Sprednji konj je zahropel, za njim so se razburili še ostali, pričeli so striči z ušesi. Psa pa sta bila kar ob pamet: kazala sta zobe, renčala, se silila iz sani. Nilka ju je pograbil za vrat. Grigorij pa je privlekel puško napel petelina, a vendar ni streljal, čeprav so bili volkovi blizu. Na poti velja pravilo: samo takrat sprožiti puško, če že volk v sani leze: naboj se štedi za zadnji trenutek.

(Dalje prih.)